

2018

Závěrečná správa

Kontrola efektívnosti a účinnosti systému financovania živočíšnej výroby
z fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu

Závěrečná správa

Kontrola efektívnosti a účinnosti systému financovania živočíšnej výroby z fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitrík, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

VEDÚCI KONTROLNEJ AKCIE

Ing. Peter Ružič

Bratislava máj 2018

OBSAH

KONTROLA EFEKTÍVNOSTI A ÚČINNOSTI SYSTÉMU FINANCOVANIA ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY Z FONDOV EÚ A ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU	2
ZOZNAM SKRATIEK.....	4
ZOZNAM TABULIEK.....	5
ZOZNAM GRAFOV.....	5
ZHRNUTIE	6
1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE.....	7
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	7
3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA.....	8
3.1 KONTROLA ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY FINANCOVANEJ Z EÚ ZDROJOV	8
3.2 ČO OVPLYVŇUJE STAV HOSPODÁRSKÝCH ZVIERAT A ZAMESTNANOSŤ V POĽNOHOSPODÁRSTVE	9
3.3 VÝCHODISKÁ A STRATÉGIE ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY	10
3.4 SYSTÉM FINANCOVANIA ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY	10
3.4.1 <i>Systém priamych podpôr a trhových opatrení.....</i>	<i>10</i>
3.4.2 <i>Program rozvoja vidieka 2007 – 2013: projektové opatrenia</i>	<i>13</i>
4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	14
5 TÍM KONTROLÓROV	14
ZÁVER	14
KONTAKT	15
PRÍLOHA Č. 1.....	16
PRÍLOHA Č. 2.....	19

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA	VÝZNAM
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
HD	Hovädzí dobytok
KNM	Kontrola na mieste
KP / prijímateľ	Konečný prijímateľ
Ks/ks	Kus
KZ	Kontrolný zoznam
MPaRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NH	Národné hospodárstvo
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad SR
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NSPRV SR	Národný strategický plán rozvoja vidieka SR
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV, program	Program rozvoja vidieka
RO	Riadiaci orgán
RV	Rastlinná výroba
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika 2014 - 2020
SR	Slovenská republika
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TTP	Trvalý trávnatý porast
VDJ	Veľké dobyčie jednotky
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoP	Žiadosť o platbu
ŽV	Živočíšna výroba

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1: Výška jednotlivých typov priamych platieb do ŽV v období rokov 2005 – 2017

Tabuľka č. 2: Vývoj celkovej podpory priamych platieb I. piliera v mil. eur

Tabuľka č. 3: Podpora opatrenia dobrých životných podmienok zvierat v eur/DJ

ZOZNAM GRAFOV

Graf č. 1: Vývoj počtu hospodárskych zvierat v SR

Graf č. 2: Vývoj počtu pracujúcich ľudí v národnom hospodárstve a v poľnohospodárstve

Graf č. 3: Vývoj priamych platieb I. piliera v mil. eur

Graf č. 4: Podpora poľnohospodárskej výroby v jednotlivých štátoch EÚ

ZHRNUTIE

Cieľom kontrolnej akcie bolo preveriť dosiahnutie konkurencieschopnosti v živočíšnej výrobe, ktorá je hlavným cieľom Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 a zistiť, akými spôsobmi je zabezpečené skvalitňovanie živočíšnej výroby prostredníctvom EÚ fondov a štátnych dotácií.

Financovanie živočíšnej výroby z fondov EÚ je realizované prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. Obidva fondy sú súčasťou všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev a agrozort financujú prostredníctvom priamych podpôr, podporou trhových opatrení a financovaním projektov programu rozvoja vidieka.

Živočíšna výroba predstavovala jeden z **hlavných sektorov poľnohospodárskej výroby** z hľadiska udržania a rozvíjania agrárnej a vidieckej zamestnanosti. Stav hospodárskych zvierat na Slovensku však **dlhodobo klesajú**. V porovnaní s rokom 1990 predstavuje pokles pri stavoch hovädzieho dobytku skoro 30%, pri ošípaných až 80%, čo súvisí s ekonomickými podmienkami, hlavne s jej **vyššou nákladovosťou v produkčnej fáze**. S poklesom stavu hospodárskych zvierat, ako aj dovozom hotových výrobkov je úzko spojený **pokles produkcie** mäsových výrobkov.

Jedna z príčin úpadku živočíšnej produkcie v SR je jej **nerentabilita**. Tomuto výrazne napomáha skutočnosť, že v SR je **nižšia podpora do ŽV v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ**. Napríklad len v porovnaní s krajinami V4+2 dosahuje SR najnižšiu podporu poľnohospodárskej výroby v eurách na 1 ha poľnohospodárskej pôdy.

V dôsledku dlhodobo nepriaznivého vývoja a nedostatočnej podpory z verejných zdrojov v sektore ŽV, podnikateľské subjekty nezdravo eliminujú túto ekonomickú príťaž zo **ziskovej rastlinnej výroby**.

NKÚ SR konštatuje, že MPA RV SR (ako zodpovedný orgán) bude limitované pri vyhodnocovaní **zvýšenia konkurencieschopnosti PRV 2014 - 2020**, a to najmä v súvislosti s **absenciou stratégie pre sektor ŽV, ale aj pre zle/nedostatočne nastavené indikátory a ciele projektov**.

Za významný nedostatok považuje NKÚ SR **absenciu stratégie živočíšnej výroby** ako kľúčového rámca jej nastavenia. Len konzistentné a jasné zdefinovanie nástrojov, očakávané dosiahnutie cieľov a spôsob vyhodnotenia môže byť základným predpokladom **efektívneho a účinného riadenia tohto segmentu**.

MPa RV SR je kompetenčne zodpovedné za nastavovanie stratégií, koncepcií, a to hlavne pri využívaní tak významných finančných zdrojov akými sú fondy EÚ. Preto je zrejmé, že komunikácia ministerstva s PPA ako jedinou agentúrou, ktorá zabezpečuje finančné toky smerom k prijímateľom, **je strategická**. Rovnako je strategický tok informácií z monitorovania úspešnosti implementovaných opatrení a projektov z PPA na ministerstvo. Ministerstvo sa delegovaním právomocí na PPA nezbavuje zodpovednosti za efektívne a účinné nastavenie stratégie ŽV a jej následné plnenie.

Ďalším zistením NKÚ SR je, že MPA RV SR **nedostatočne** vykonávalo funkcie dohľadu delegovaných právomocí na PPA, a to najmä v oblasti:

- **monitorovania,**
- **výkonu kontrol na mieste,**
- **stanovenia, dodržiavania a vyhodnocovania ukazovateľov a cieľov projektov.**

Kontrolami NKÚ SR sa potvrdilo, že **kontroly na mieste** sa vykonávali **formálne a nepreukázateľne**. **Ukazovatele neboli vyhodnocované, spôsob kontroly dosiahnutia cieľov nebol preukázaný dostatočne**. **KNM po ukončení realizácie projektov PPA nevykonávala**.

Z analýzy dát je zjavné, že SR je schopná produkovať dostatočný objem živých zvierat. Napriek tomu **neprestajne stúpa krivka importu** čerstvého, chladeného aj mrazeného **mäsa**. Stále stúpajúci **nepomer medzi importom a exportom s komoditami ŽV** poukazuje na to, že pri navýšení investícií do tohto sektora a pri nastavení správnej štátnej stratégie by bol slovenský trh schopný absorbovať produkciu slovenského hovädzieho a bravčového mäsa. Uvedený krok by mal za následok aj podporu podnikateľského sektora v tejto oblasti, ako aj podporu zamestnanosti.

Kontrolou NKÚ SR nebolo preukázané, že finančné prostriedky poskytnuté z EÚ fondov zabezpečili zvýšenie výkonnosti sektora ŽV.

NKÚ SR vníma **absenciu plne funkčných kontrolných a monitorovacích mechanizmov** ako kľúčový problém pri vyhodnocovaní **efektívneho a účinného** zamerania finančnej podpory ŽV do budúcnosti.

1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť dosiahnutie zvýšenia konkurencieschopnosti v živočíšnej výrobe, ktorá je hlavným cieľom Programu rozvoja vidieka a zistiť, akými spôsobmi je zabezpečené skvalitňovanie živočíšnej výroby prostredníctvom EÚ fondov a štátnych dotácií.

Kvantifikovať finančné prostriedky poskytnuté do živočíšnej výroby z prostriedkov EÚ a z dotácií zo štátneho rozpočtu – skontrolovať systém prerozdelenia finančných prostriedkov v rámci jednotlivých vybraných segmentov živočíšnej výroby.

Predmetom kontroly bolo preverenie efektívnosti a účinnosti poskytovania dotácií do živočíšnej výroby (efektívnosť a účinnosť vynakladania finančných prostriedkov zo EÚ fondov).

Kontrola projektov konečných prijímateľov, systému poskytovania dotácií (priame podpory a vnútroštátne doplnkové platby) a porovnanie živočíšnej výroby v rámci EÚ (porovnanie systémov poskytovania dotácií, počty zvierat atď.).

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií ISSAI 100 – 999, v rozsahu definovanom v predmete kontroly.

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR bol vypracovaný v súlade s nariadením Rady ES č. 1698/2005 a vychádzal z hlavných strategických priorít EÚ pre programové obdobie 2007 – 2013. **Definoval stratégiu rozvoja vidieka a celkové smerovanie podpory vidieka SR.** Cieľom NSPRV SR bolo zlepšiť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesného sektora.

Globálnym cieľom NSPRV SR bolo multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka. Stratégia rozvoja vidieka bola postavená na štyroch osiach:

1. zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva;
2. zlepšenie životného prostredia krajiny;
3. kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva;
4. LEADER.

Stratégia PRV SR 2014 – 2020 vychádzala z koncepcných dokumentov na úrovni EÚ a SR. PRV SR 2014 – 2020 bol vypracovaný v súlade s dokumentom Európa 2020, s Partnerskou dohodou SR na roky 2014 – 2020, s Koncepciou rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 – 2020, s Akčným plánom rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020 ako aj s príslušnými nariadeniami EÚ.

Strategickým cieľom PRV SR 2014 – 2020 je vytváranie podmienok na trvalo udržateľný rozvoj pôdohospodárstva, čo by malo prispieť i k naplneniu cieľov Stratégie Európa 2020.

Záverý kontrolnej akcie vychádzali z:

- vykonaných kontrol na MPaRV SR (riadiaci orgán pre PRV) a na PPA (platobná agentúra PRV),
- kontroly 66 prijímateľov (prehľad projektov je uvedený v prílohe č.1),
- spracovania dát z primárnych zdrojov (dotazníky).

Testovanie projektov bolo vykonané podľa zoznamu projektov opatrenia 1.1 a opatrenia 1.2 predloženého PPA, týkajúceho sa oblasti ŽV – hovädzí dobytok a ošípané.

Projekty boli vybrané na základe analýzy rizík a stanovených kritérií: stav čerpania prostriedkov, zameranie projektu, lokalizácia sídla prijímateľa, celkové oprávnené výdavky a udržateľnosť projektov.

Počas výkonu kontrolnej akcie bolo skontrolovaných **70 projektov (66 prijímateľov)** čo predstavuje **7,3 %** z celkového počtu **963** projektov z Opatrení 1.1 a 1.2 Prioritnej osi 1 PRV 2007-2013 zameraných na sektor hovädzieho dobytku a ošípaných v rámci ŽV. Zároveň bola vykonaná kontrola aj na úrovni RO a to na MPaRV SR a na PPA.

Celková suma skontrolovaných finančných prostriedkov bola **19 767 291,34 eur**, čo predstavuje **6,43%** z celkového objemu zazmluvnených finančných prostriedkov opatrení 1.1 a 1.2 na projekty zamerané na sektor hovädzieho dobytku a ošípaných v rámci ŽV v sume **307 230 741,14 eur**.

Kontrolovaným obdobím bolo obdobie rokov 2007 – 2017, v závislosti od začiatku implementácie jednotlivých projektov.

3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA

3.1 KONTROLA ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY FINANCOVANEJ Z EÚ ZDROJOV

NKÚ SR na základe realizovaných kontrol a vyhodnotených údajov konštatuje, že nie je možné vyhodnotiť dosah investovaných finančných prostriedkov na zvýšenie konkurencieschopnosti v ŽV. MPA RV SR nestanovilo metodiku akým spôsobom bude vyhodnotená konkurencieschopnosť prijímateľov, ale aj samotného sektora ŽV resp. neboli stanovené parametre voči ktorým by bolo možné výsledky porovnať.

Kontrola systému riadenia na MPA RV SR a PPA

MPA RV SR počas implementácie PRV SR 2007 – 2013 **nevydalo žiadny metodický pokyn/usmernenie, ktorým by usmerňoval PPA.** Komunikácia medzi RO a PPA prebiehala len na základe písomných vyzvaní zo strany PPA, čo NKÚ SR považuje za neefektívne pri riadení programu.

Okrem absencie usmernenia, MPA RV SR **nedostatočne vykonávalo funkcie dohľadu delegovaných právomocí na PPA,** a to pri preukázaných nedostatkoch pri **monitovaní, výkone KNM, stanovení, dodržiavaní a vyhodnocovaní ukazovateľov a cieľov projektov zo strany PPA.** Išlo napr. o **všeobecne stanovené ukazovatele** hrubej pridanej hodnoty a produktivity práce, ktoré NKÚ SR považuje za ukazovatele s nízkou, resp. žiadnou hodnotou, ktorou by sa dal zmerať a vyhodnotiť prínos z takto realizovaných intervencií.

V oblasti dofinancovania projektov z PRV SR 2014 – 2020, ktoré boli realizované z PRV SR 2007 – 2013, NKÚ SR považuje za významné, že MPA RV SR **nedostatočne stanovilo, akým spôsobom a akou formou budú projekty ukončené a finančne vykazované.**

NKÚ SR za **klúčové vníma absenciu riadnych, plne funkčných kontrolných mechanizmov PPA.** Kontrolami NKÚ SR sa potvrdilo, že KNM sa vykonávali **formálne a nepreukázateľne.** Ukazovatele **neboli vyhodnocované,** spôsob kontroly dosiahnutia cieľov **nebol dostatočne preukázaný** (t.j. v správach z vykonaných KNM nebol uvedený spôsob ani popis, akým bolo plnenie cieľov preverené). **KNM po ukončení realizácie projektov PPA nevykonávala.**

Z vyššie uvedených dôvodov je preto dôležité, aby MPA RV SR **zintenzívnilo výkon dohľadu nad delegovanými právomocami na PPA.**

Správnosť nastavenia výziev je hlavným nástrojom účinného financovania

Pre opatrenie 1.1 – Modernizácia fariem, bolo v programovom období 2007 – 2013 vyhlásených celkom sedem výziev na predkladanie ŽoNFP a pre opatrenie 1.2 – Prídá-

vane hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva, bolo vyhlásených celkom päť výziev. Výzvy boli zverejňované na webovej stránke PPA.

Výzvy upravovali podmienky pre poskytnutie NFP, oprávnenosť žiadateľov, podporované činnosti, oprávnenosť výdavkov realizácie projektu, oprávnenosť miesta realizácie projektu, časovú oprávnenosť, kritériá pre posúdenie projektov a bodovacie kritériá. Pochybenia zo strany PPA pri vyhlasovaní výziev a takisto pri samotnom hodnotení výziev bolo preverené kontrolou NKÚ SR „KA-046/2016/1060 Realizácia výziev a vyzvaní programového obdobia 2014 – 2020“, ktorou **NKÚ SR nezískal primerané uistenie.**

Pri schvaľovaní projektov PPA **nebrala do úvahy komplexnosť projektov.** Je dôležité, aby projekty pokrývali viaceré **súvisiace činnosti** v rámci ŽV, napr. chov zvierat, bitúnok, spracovanie mäsa, atď. To malo za následok, že budovanie bitúnok nebolo priamo napojené na chovateľov HD a ošipaných a zároveň bitúnky a spracovatelia mäsa nemali k dispozícii kafliérie. Pri takomto prístupe nie je zabezpečená požadovaná účinnosť investovaných finančných zdrojov.

Kontrola prijímateľov

NKÚ SR na celkovej skontrolovanej vzorke projektov identifikoval pochybenia zo strany prijímateľov. Išlo napríklad o nasledujúce pochybenia:

- Zrealizovaním iba časti projektu KP **nedodržel stanovený cieľ projektu** v súlade s predloženým Projektom realizácie,
- KP počas realizácie projektu realizoval stavebné práce, **ktoré neboli schválené** Zmluvou o poskytnutí NFP,
- KP v čase výkonu kontroly NKÚ SR len **čiastočne využíval majetok** nadobudnutý v rámci projektu (zariadenia na spracovanie mäsa) na svoju výrobnú činnosť,
- zrekonštruovaný bitúnok **nebol využívaný** zo strany prijímateľa 33 mesiacov, čím nebol naplnený cieľ projektu.

Z počtu kontrolovaných projektov boli identifikované závažné pochybenia v piatich projektoch zo 66, čo predstavuje 6,2 %. Je nutné upozorniť, že, ako vyplýva z charak-

teru kontroly, zistenia boli zamerané na plnenie cieľov projektov (z pohľadu efektívnosti a účinnosti), nie na porušenie súladu so zákonmi SR.

Pri výkone kontrol zaznamenal NKÚ SR aj projekty, ktoré možno charakterizovať ako dobrú prax z pohľadu efektívne podporených projektov. Dobrou praxou sú projekty, ktoré **vykazovali vysokú mieru komplexnosti a teda pridaná hodnota investovaných verejných financií sa takýmto prístupom znásobuje** (projekty pokrývali viacero činností, ktoré sa realizujú pri ŽV, napr. väzba medzi chovom zvierat, bitúnkom a následným spracovaním mäsa. napr. prijímateľ Emil Krajčík Agro, s.r.o.).

Vykonanou kontrolou u prijímateľov bol zistený dlhodobý nepriaznivý vývoj cien v ŽV, ktoré vo viacerých segmentoch zväčša zaostávajú o 5 až 20 % **za úrovňou výrobných nákladov** a nedostatočnej podpory z verejných zdrojov. To v konečnom dôsledku predstavuje pre podnikateľské subjekty ekonomickú príťaž, **ktorú eliminujú zo ziskovej rastlinnej výroby**.

Spracovanie dotazníkov

Celkom bolo vyhodnotených **26 dotazníkov z celkového počtu 57**, ktoré boli porovnávané s priemerom SR.

Na základe vyhodnotenia 26 dotazníkov, možno skonštatovať:

- z uvedených ukazovateľov reprodukčnej úžitkovosti hovädzieho dobytku je vidieť, že **dochádza k zlepšovaniu parametrov** v čistej natalite a odchove teliat,
- v hodnotení mliekovej úžitkovosti bola zistená **stúpajúca tendencia v ročnej dojnosti** (s výnimkou rokov 2010 – 2013). Parametre dojnosti sú porovnateľné aj s hodnotami dosahovanými v kontrole úžitkovosti hovädzieho dobytku v SR,
- v prírástkovom ukazovateli hovädzieho dobytku (priemerné denné prírastky hmotnosti) bola zaznamenaná **stúpajúca tendencia** (s výnimkou rokov 2008, 2009 a 2011). **V analyzovaných podnikoch bola zistená progresívnejšia tendencia ako v kontrole úžitkovosti hovädzieho dobytku v rámci SR,**
- v ukazovateľoch reprodukčnej úžitkovosti ošipovaných bola zistená **stúpajúca tendencia** narodených prasiatok na vrh aj u narodených prasiatok na prasnica a rok,
- bola zistená vyrovnaná a stúpajúca tendencia v priemerných denných prírástkoch na 100 kg živej hmotnosti ošipovaných. Negatívne bola hodnotená spotreba krmnej zmesi na kg prírástku, ktorá mala stúpajúcu tendenciu.

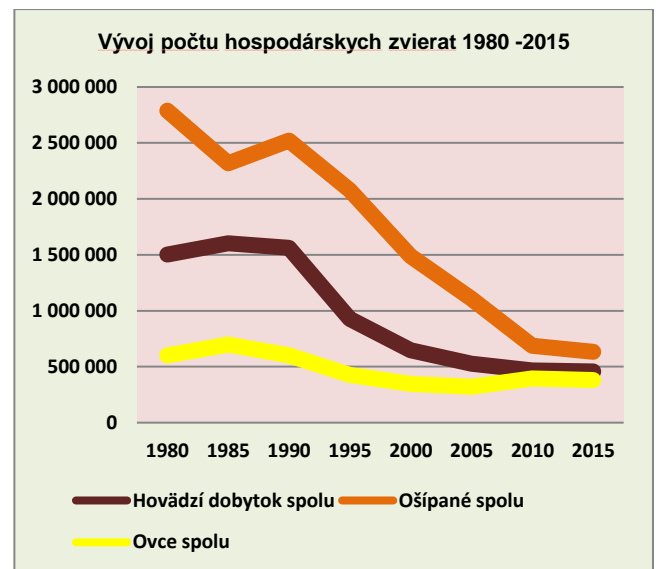
3.2 ČO OVPLYVŇUJE STAV HOSPODÁRSKÝCH ZVIERAT A ZAMESTNANOSŤ V POĽNOHOSPODÁRSTVE

Stavy hospodárskych zvierat na Slovensku dlhodobo klesajú, čo súvisí s ekonomickými podmienkami, hlavne s **vyššou nákladovosťou ŽV**. Pokles produkcie je úzko spojený aj s dovozom hotových mäsových výrobkov (príloha č.1).

Keďže **živočišna výroba je u väčšiny podnikov stratová** je veľmi dôležité smerovať finančnú pomoc zo strany štátu tak, aby **nedochádzalo k deformačným hospodárskym efektom**. Tie môžu mať za následok **existenčné problémy** subjektov a takisto majú **negatívny vplyv na fungovanie trhu**.

V porovnaní s rokom 1990 je evidentný pokles pri stavoch HD takmer o 30% a pri ošipovaných je to až o 80%.

Graf č.1 – Vývoj počtu hospodárskych zvierat v SR

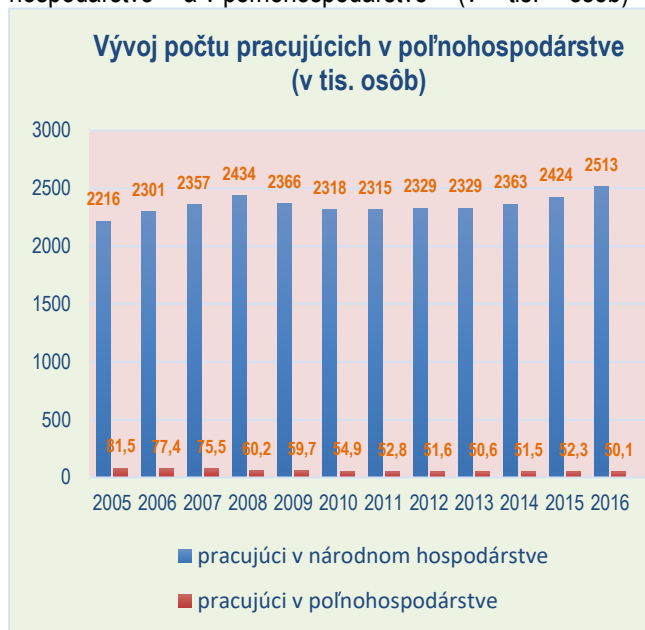
Zdroj: ŠÚ SR

NKÚ SR zastáva názor, aby sa MPA RV SR ako kompetentný orgán, z hľadiska podpory rizikových komodít rastlinnej výroby a živočišnej výroby intenzívnejšie zaoberalo podporami, alebo aby boli prehodnotené dotácie na farmu.

Pokles zamestnanosti je výrazný ovplyvňujúci faktor

Ďalším aspektom, ktorý NKÚ SR identifikoval ako **rizikovou oblasť** a výrazne ovplyvňuje segment živočišnej ale aj rastlinnej výroby je **zamestnanosť**. Napriek tomu, že **jedným z hlavných cieľov PRV je zvýšenie konkurencieschopnosti a to aj prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti v daných oblastiach je zrejмый dlhodobý pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve**. V roku 1989 pracovalo v poľnohospodárstve 360,7 tis. ľudí, v roku 2005 len 81,5 tis. ľudí a v roku 2016 len 50,1 tis. ľudí (graf č.2).

Graf č.2 - Vývoj počtu pracujúcich ľudí v národnom hospodárstve a v poľnohospodárstve (v tis. osôb)

Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2005 na 1 pracovníka v poľnohospodárstve pripadalo **27,2 obyvateľov SR pracujúcich v NH**, v roku 2016 až **50,2 obyvateľov SR pracujúcich v NH**.

Doslova alarmujúci je klesajúci stav zamestnancov v poľnohospodárstve. Jedným z opatrení, ktoré mali byť nápomocné pri riešení daného problému boli aj projekty realizované z PRV, kde jedným z projektových ukazovateľov bolo aj vytvorenie pracovného miesta. Kontrolou NKÚ SR nebolo možné vyhodnotiť či projekty realizované v PRV 2007-2013 mali pozitívny alebo negatívny dopad na zamestnanosť, keďže predmetný ukazovateľ bol zo strany RO hodnotený za realizovaný projekt a nie za prijímateľa.

3.3 VÝCHODISKÁ A STRATÉGIE ŽIVOČIŠNEJ VÝROBY

MPaRV SR ako RO je zodpovedný za riadenie a realizáciu PRV 2007-2013 aj PRV 2014-2020a to účinným, účelným a správnym spôsobom. V zmysle Splnomocnenia o delegovaní právomocí plní PPA časť právomocí RO ako akreditovaná platobná agentúra. Delegovaním právomocí **nezaniká zodpovednosť RO** za delegované právomoci, naopak prostredníctvom svojich nástrojov riadenia a dohľadu **primárne zodpovedá za fungovanie politiky živočíšnej výroby.**

Za významný nedostatok NKÚ SR považuje absenciu stratégie živočíšnej výroby ako kľúčového rámca jej nastavenia. Len **konzistentné a jasné** zadefinovanie nástrojov, očakávané dosiahnutie cieľov a spôsob vyhodnotenia môže byť základným predpokladom **efektívneho a účinného riadenia každej politiky.**

Globálnym cieľom PRV 2007 – 2013 bolo **zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva**, potravinárstva a lesníctva ako aj **zlepšiť životné prostredie** zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a **kvalitu života na vidieku** s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj. **Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora bolo stanovené ako najdôležitejší strategický cieľ PRV 2014-2020.**

Stanovením plánovaných ukazovateľov v PRV 2014-2020 ako napr.

- odborná príprava/získavanie zručností– počet účastníkov a celkové verejné výdavky,
- počet prijímateľov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a celkové verejné výdavky,
- počet podnikov a celková suma podpory na investície do poľnohospodárskych podnikov,

existuje predpoklad, že **MPaRV SR a PPA nebudú vedieť vyhodnotiť skutočné zvýšenie konkurencieschopnosti** pri vyhodnocovaní PRV 2014-2020. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že je nevyhnutné posudzovať konkurencieschopnosť subjektov ŽV v širšom kontexte tak, aby bolo možné nastaviť konkrétne a účinné stratégie budúceho rozvoja tohto sektora.

3.4 SYSTÉM FINANCOVANIA ŽIVOČIŠNEJ VÝROBY

Nariadením Rady (ES) č. 1290/2005 z 21. júna 2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá zahŕňa sériu opatrení s cieľom zabezpečiť financovanie rôznych opatrení tejto politiky a zvýšiť transparentnosť tohto financovania, boli vytvorené dva európske poľnohospodárske fondy: Európsky poľnohospodársky záručný fond a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka.

Obidva fondy sú súčasťou všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev, pričom:

- EPZF je zameraný na priame podpory a podporu trhových opatrení a
- EPFRV je určený na financovanie programov rozvoja vidieka.

3.4.1 Systém priamych podpôr a trhových opatrení

Vstup SR do EÚ zásadným spôsobom ovplyvnil poskytovanie priamych platieb. Pred vstupom do EÚ od 1. januára 2004 do 30. apríla 2004 sa podpory poskytovali na základe Výnosu MP SR (č. 152/2004-100), podľa ktorého sa podporovali plodiny na ornej pôde, tabak, chmeľ a **vybrané chovy hospodárskych zvierat (dojčiacie kravy, ovce a kozy).** V podstate sa uplatňoval systém poskytovania podpôr, ktorý fungoval aj v predchádzajúcich rokoch len s malými zmenami. Priame platby v živočíšnej výrobe sa po vstupe do EÚ zredukovali len na podporu chovu dojčiacich kráv a teľných jalovic, chovu bahníc a jariek a

chovu kôz s jednotnou sadzbou pre celé Slovensko. Na rozdiel **od roku 2003 sa priamymi platbami významne posilnila podpora v rastlinnej výrobe v neprospech živočíšnej výroby.**

V rámci revitalizácie živočíšnej výroby sa **od roku 2007** podpory v živočíšnej výrobe realizovali prostredníctvom platby na veľké dobytkie jednotky (VDJ). Platba na VDJ integrovala podporu sektorov chovu oviec a kôz, chovu dobytka a mlieka. Zavedením doplnkovej národnej priamej platby (**jediný typ priamej platby financovaný len zo štátneho rozpočtu**) na VDJ sa umožnila podpora všetkých kategórií hovädzieho dobytka, mlieka, oviec a kôz, na rozdiel od predchádzajúcich rokov 2004-2006, keď sa podporoval len chov dojčiacich kráv, oviec a kôz. **Od roku 2009** sa poskytovala platba na dojnicu, na ktorú boli oprávnení chovatelia hospodáriaci v znevýhodnených oblastiach alebo v zraniteľných oblastiach. V rámci reformy sa **od roku 2015** poskytujú ďalšie typy viazaných platieb, a to platba na chov bahníc, jariek a kôz, platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytka, platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka.

A) Financovanie prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (I. pilier) pokrýva

priame platby (základnú platbu, platbu za dobré poľnohospodárske postupy, redistributívnu platbu, schému pre mladých poľnohospodárov, schému pre malých poľnohospodárov a dobrovoľne viazané podpory) a spoločnú organizáciu trhov. **Opatrenia I. piliera sú, okrem trhových opatrení, pre členské štáty povinné a nevyžadujú spolufinancovanie.**

Podpory v rámci I. piliera predstavujú stabilizačnú zložku financovania, t.j. cieľom by malo byť ustálenie ekonomickej situácie poľnohospodárov (typy podpôr do ŽV tabuľka č.1).

V rámci I. piliera sa zvyšovala celková podpora vo forme priamych platieb z 203,76 mil. eur v roku 2005 na 408,01 mil. eur v roku 2016 (Tabuľka č.2 a graf č.3). Podpora živočíšnej výroby zaznamenávala kolísavý vývoj, pričom v rokoch 2012-2016 bola úroveň platieb výrazne nižšia než v rokoch 2007-2011. Išlo o celkovú podporu do ŽV. **Dôvodom je najmä pokles počtu zvierat**, napr. HD bolo v roku 2007 - 501,8 tis. ks, v roku 2014 iba 463,5 tis. ks, dojnic bolo v roku 2007 - 180 tis. ks, v roku 2014 už len 144,7 tis. ks (viď bližšie kapitola 3.3).

Kolísanie výšky podpôr v jednotlivých rokoch bolo spôsobené najmä zmenou výšky podpory na 1ks, resp. 1 VDJ.

„Celkové finančné prostriedky poskytované v rámci priamych podpôr do sektora ŽV sú výrazne nižšie ako finančné prostriedky poskytované do sektora rastlinnej výroby“.

Tabuľka č. 1: Výška jednotlivých typov priamych platieb do ŽV v období rokov 2005-2017

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Živočíšna výroba													
Platba na dojčiacie kravy (eur/ks)	142,73	142,73											
Platba na bahnice, jarky a kozy (eur/ks)	19,92	18,59											
Platba na VDJ (eur/VDJ)			142,73	139,24	148,00	143,00	109,5	35,80	30	140	105	98	91
Platba na dojnicu (EUR/ks)					14,19	60,84	79,16	86,15	98,86	209,13			
Platba na chov bahníc, jariek a kôz (€/ks)											19,09	17,01	17,33
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytka (eur/DJ)											213,82	223,03	216,08
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka (eur/ks)											250,21	274,60	278,59

Roky 2005-2017 prepočítané podľa kurzu 1 euro = 30,126 SKK

Zdroj: Vestníky MPaRV SR 2004-2017

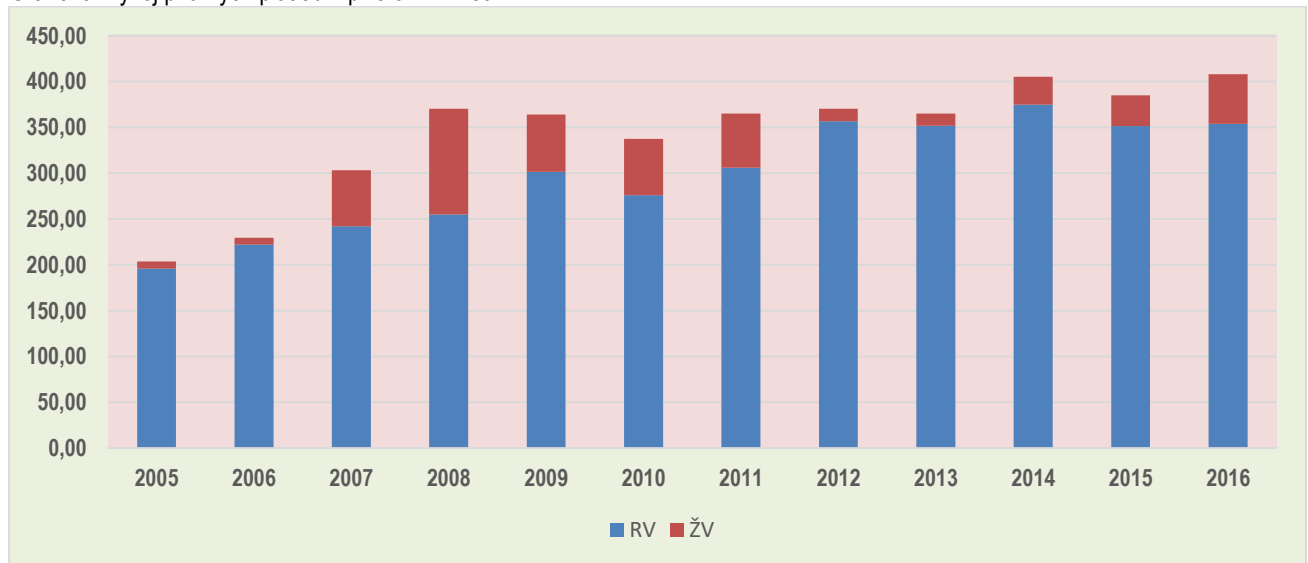
Tabuľka č. 2: Vývoj priamych platieb I. piliera v mil. eur

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
RV	196,08	222,04	242,04	255,15	301,61	276,00	306,10	356,70	351,63	374,64	351,25	353,93
ŽV	7,68	7,55	61,02	115,25	62,49	61,60	59,10	13,60	13,56	30,47	33,75	54,08
Spolu	203,76	229,59	303,06	370,40	364,10	337,60	365,20	370,30	365,18	405,11	385,00	408,01

Roky 2005-2016 prepočítané podľa kurzu 1 euro = 30,126 SKK

Zdroj: Zelená správa 2005-2016

Graf č. 3: Vývoj priamych platieb I. piliera v mil. eur

Roky 2005-2017 prepočítané podľa kurzu 1 euro = 30,126 SKK
Zdroj: Zelená správa 2005-2016

B) Financovanie prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (II. pilier), zabezpečuje zdroje poľnohospodárom, potravinárom a lesníkom cez opatrenia Programu rozvoja vidieka. **Opatrenia II. piliera sú dobrovoľné a spolufinancované z národnej úrovne.**

Neprojektové podpory v rámci II. piliera kladú dôraz a nároky na kvalitatívnu stránku poľnohospodárskej produkcie.

Tabuľka č. 3: Podpora opatrenia dobrých životných podmienok zvierat v eur/DJ

PRV	2007-2013	2014-2020
Hydina	75,42	75
voľným chovom ustajnené kravy	82,59	
maštalný výkrm dobytky	20,95	
materské správanie kráv	336,22	130
Ošipané	121,39	20
prasnice a prasiatka		150
Ovce	80,06	

Zdroj: PRV 2007-2013, PRV 2014-2020

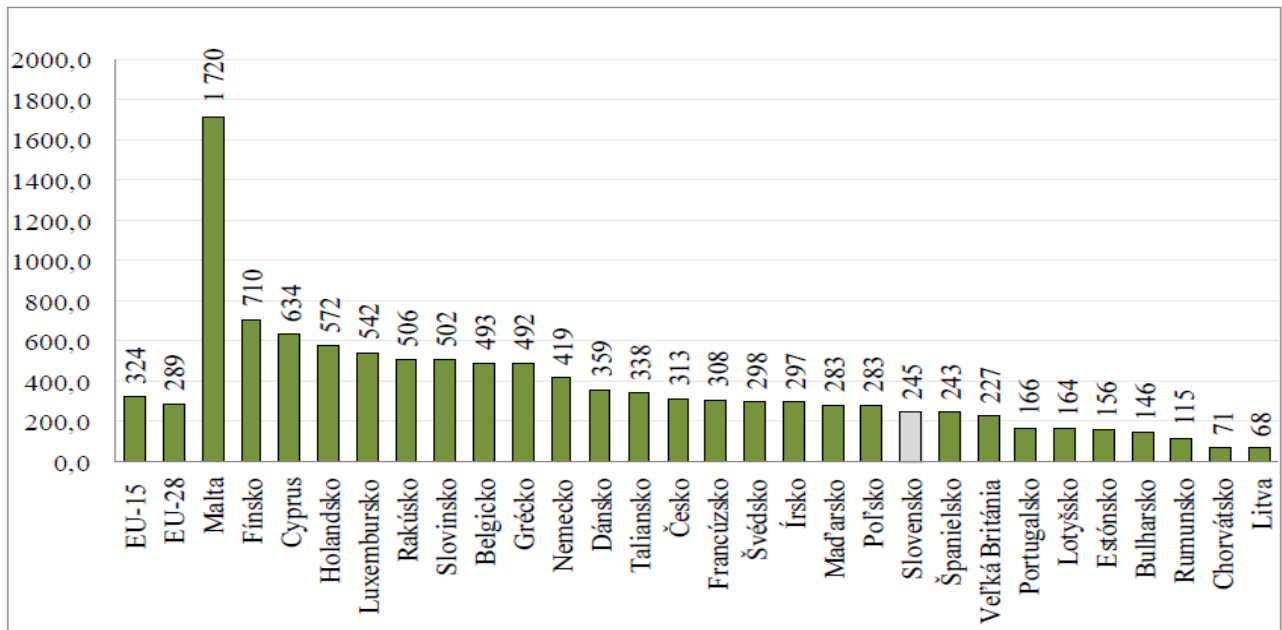
V oblasti živočíšnej výroby ide o podporu dobrých životných podmienok zvierat.

V rámci II. piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky boli prostredníctvom PRV 2007 - 2013, resp. 2014 - 2020 podporené v sektore ŽV opatrenia v rámci dobrých životných podmienok zvierat (tabuľka č. 3). Prierezovo sa v jednotlivých obdobiach podporovala aj ochrana biotopov trvalých trávnatých porastov.

V rámci programového obdobia 2007 - 2013 sa vyplátilo 37 593 134,35 eur na podporu opatrenia dobrých životných podmienok zvierat. Predpokladaný rozpočet pre Program rozvoja vidieka 2014 - 2020 je 79 812 000 eur.

Závažné pre slovenské poľnohospodárstvo je aj jeho neustále znevýhodňovanie vo výške podpory poskytovanej poľnohospodárom v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ. Slovenskí farmári dostávajú aj z európskych zdrojov v prepočte na jeden hektár výrazne menej finančných prostriedkov (graf č.2). Slovensko dosahuje v prepočte na 1 ha poľnohospodárskej pôdy úroveň priemeru EÚ vo výške 84,7 % (v porovnaní s EÚ 15 je to len 75,6 %) a najmenej z krajín V4+2.

Graf č. 4: Podpora poľnohospodárskej výroby v jednotlivých štátoch EÚ (v eur na 1 ha poľnohospodárskej pôdy)

Zdroj: Zelená správa

3.4.2 Program rozvoja vidieka 2007 – 2013: projektové opatrenia

Živočišna výroba (chov zvierat aj spracovateľská činnosť) bola podporovaná v rámci prioritnej osi 1, **Zvýšenie konkurencieschopnosti sektora poľnohospodárstva** a lesného hospodárstva prostredníctvom nasledovných opatrení v sume 249 557 686,47 eur (zdroj financovania EU):

Opatrenie 1.1: Modernizácia fariem

Cieľom opatrenia bolo **zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskych subjektov** lepším využívaním vý-

robných faktorov a uplatňovaním nových technológií a inovácií.

Opatrenie 1.2: Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva

Cieľom opatrenia bolo **zlepšiť primárne spracovanie a predajnosť produktov** poľnohospodárstva a lesného hospodárstva podporou zlepšenia efektivity, spracovania obnoviteľných zdrojov energie, podporou nových technológií a využitia nových trhov.

ODPORÚČANIA NKÚ SR PRE MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR:

1. vzhľadom na identifikované zistenia na úrovni PPA, Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky odporúča MPaRV SR, ktorý je zodpovedný za riadenie programu **zvýšiť frekvenciu a kvalitu výkonu dohľadu** nad delegovanými právomocami na PPA so zameraním okrem iného na proces výkonu KNM a monitorovanie projektov,
2. **vypracovať metodické pokyny/usmernenia na začiatku programového obdobia** (programové obdobie 2021 – 2027), kde budú jasne stanovené postupy v oblasti schvaľovania projektov, samotnej realizácie projektov, ako aj monitorovanie projektov v súlade s platnou legislatívou SR, systémom riadenia a nariadeniami EÚ,
3. **vypracovať metodické postupy**, akým spôsobom sa majú realizované projekty z PRV SR 2007 – 2013 a dofinancované z PRV SR 2014 – 2020 ukončiť a **zároveň stanoviť metodiku**, akým spôsobom sa budú vykazovať tieto projekty v programovom období PRV SR 2014 – 2020 (alokácia, čerpanie, atď...),
4. **pri nastavovaní ukazovateľov** týkajúcich sa tvorby nových pracovných miest zohľadniť ukončenie realizácie projektu, kedy reálne vzniká prijímateľovi potreba vytvoriť pracovné miesta v súvislosti s realizovaným projektom.
5. **venovať zvýšenú pozornosť projektovým ukazovateľom**, ktoré by mali byť špecifické, merateľné a reálne stanovené. Projektové ukazovatele boli v programovom období 2007 – 2013 sledované minimálne a tým, že neboli stanovené cieľové hodnoty, nebolo ich možné zo strany PPA vyhodnotiť,
6. zabezpečiť vo výzvach na predkladanie ŽoNFP **jednoznačné vymedzenie časového horizontu a kritérií** tak, aby bol poskytovateľ schopný vyhodnotiť splnenie/nespĺnenie ukazovateľa a prijímateľom bolo z uvedeného zrejmé, od ktorého dátumu musia udržať pracovné miesta,

ODPORÚČANIA NKÚ SR PRE PÔDOHOSPODÁRSKU PLATOBNÚ AGENTÚRU:

7. **zvýšiť kvalitu KNM** a zamerať sa na všetky oblasti realizovaných projektov v súlade so Zmluvou o poskytnutí NFP,
8. **zadefinovať pojmy** v súlade s platnými legislatívnymi predpismi SR.

4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Kontrolované subjekty nevzniesli žiadne námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení, uvedených v protokoloch o výsledku kontroly. Na podnet NKÚ SR boli niektoré zistené formálne nedostatky odstránené ešte v priebehu kontrol. NKÚ SR na neupozornil a prerokoval s PPA jednotlivé nedostatky zistené počas kontrol u prijímateľov.

Kontroly na MPaRV SR a na PPA boli ukončené bez námietok zo strany kontrolovaných subjektov.

Na základe zistených skutočností predložila kontrolované subjekty prijaté opatrenia v termínoch stanovených v zápisnici o prerokovaní protokolu.

5 TÍM KONTROLÓROV

Na kontrolnej akcii spolupracovalo celkom 43 kontrolórov NKÚ SR so skúsenosťami s výkonnou kontrolou.

Kontrolná akcia bola vykonávaná v spolupráci so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre.

ZÁVER

SR je schopná produkovať dostatočný objem živých zvierat, no napriek tomu neustále stúpajú krivky importu mäsa. Uvedený nepomer by mohli upraviť vyššie investície do sektora ŽV.

NKÚ SR odporúča RO zamerať pozornosť na financovanie živočíšnej výroby vo väčšej miere ako tomu bolo doteraz. Priestor na zvýšenie financovania poskytujú prostriedky zo štátneho rozpočtu SR, ktoré nie sú poskytované v porovnateľnej výške ako je tomu v okolitých krajinách EÚ. Podpora poskytovaná z rozpočtu SR je v porovnaní s financovaním z EÚ zdrojov veľmi nízka.

NKÚ SR na základe vykonanej kontroly v PPA upozorňuje ministerstvo na nasledovné procesy, ktoré boli vyhodnotené ako čiastočne neefektívne:

- a) tvorba kritérií vo výzvach,
- b) KNM u KP,
- c) monitorovanie projektov v dobe udržateľnosti

Priame platby a podpory sú dotácie vyplácané poľnohospodárom, ktorí udržiavajú pôdu v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave a dodržiavajú základné štandardy týkajúce sa životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia zvierat a dobrej starostlivosti o zvieratá. V rámci priamych podpôr bolo od roku 2007 vyplatených približne 1,1 miliardy eur.

Priame platby v poľnohospodárstve sú jedným z najvýznamnejších nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie, pričom majú zabezpečovať produkčnú

funkciu poľnohospodárstva, obhospodarovanie pôdy, udržanie obyvateľstva na vidieku ako aj primeraný príjem pre poľnohospodárov. Jednou z nepriamych funkcií podpôr je regulovanie objemu produkcie určitých komodít, keďže môžu byť spojené len s určitou výrobnou kvótou alebo výmerou.

Celková alokácia poskytovaná do sektora ŽV je výrazne nižšia než alokácia do rastlinnej výroby, pričom ŽV je podporovaná aj menším počtom druhov priamych podpôr než rastlinná výroba.

Ak chce Slovenská republika zabezpečiť kvalitu v sektore ŽV, mali by byť vo väčšej miere podporené komplexné projekty, ktoré sú schopné vo „vlastnej réžii zabezpečiť sebestačnosť“. To znamená, že by mohli byť zvýhodnení prijímatelia, ktorí sa zaoberajú chovom zvierat a zároveň aj spracovaním mäsa a mäsových výrobkov resp. majú vo svojej blízkosti možnosti napojenia sa na už existujúce podniky podnikajúce aj v segmente ŽV. Ak sa bude hodnotiť umiestnenie projektu z pohľadu naplnenia „komplexnosti“ mala by byť zabezpečená aj dlhodobá udržateľnosť projektov.

NKÚ SR upozorňuje RO na nedostatky v riadiacich a kontrolných mechanizmoch PPA, ktoré mali vplyv na efektívnosť a účinnosť vynaložených finančných prostriedkov. Na základe preverenej vzorky KP možno konštatovať, že vynaložené finančné prostriedky splnili cieľ Opatrení 1.1 a 1.2 z PRV SR 2007 – 2013 len čiastočne. U KP nebolo vždy možné vyhodnotiť efektívnosť plnenia cieľov projektu.

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2

824 73 Bratislava

☎ +421 2 5011 4451 ✉ info@nku.gov.sk

Pôdohospodárska platobná agentúra

Hraničná 12

815 26 Bratislava

☎ +421 2 5273 3800 ✉ info@apa.sk

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Dobrovičova 12

827 99 Bratislava

☎ +421 2 5926 6111 ✉ info@land.gov.sk

PRÍLOHA Č. 1

Export / import komodít v oblasti živočíšnej výroby a spracovateľského priemyslu

Za obdobie rokov 2000 až 2016 najvýznamnejšiu tovarovú položku z hľadiska objemu importu produktov ŽV predstavovalo mäso z ošipáných, čerstvé, chladené alebo mrazené, pričom maximálny import tohto produktu bol 126 mil. ton v roku 2016 (cca 247 mil. eur). Druhou najvýznamnejšou komoditou v roku 2016 bolo mäso z hovädzích zvierat, čerstvé alebo chladené, s finančným objemom cca 45 mil. eur.

Živé ošipané boli v roku 2014 z hľadiska objemu exportu najvýznamnejšou tovarovou položkou, keď bolo zo SR vyvezených cca 71 mil. ton (cca 98 mil. eur). Z hľadiska štruktúry exportu sa však najvýznamnejšia položka počas sledovaného obdobia menila. V roku 2016 boli najvýznamnejšou položkou živé hovädzie zvieratá s finančným objemom exportu za takmer 82 mil. eur.

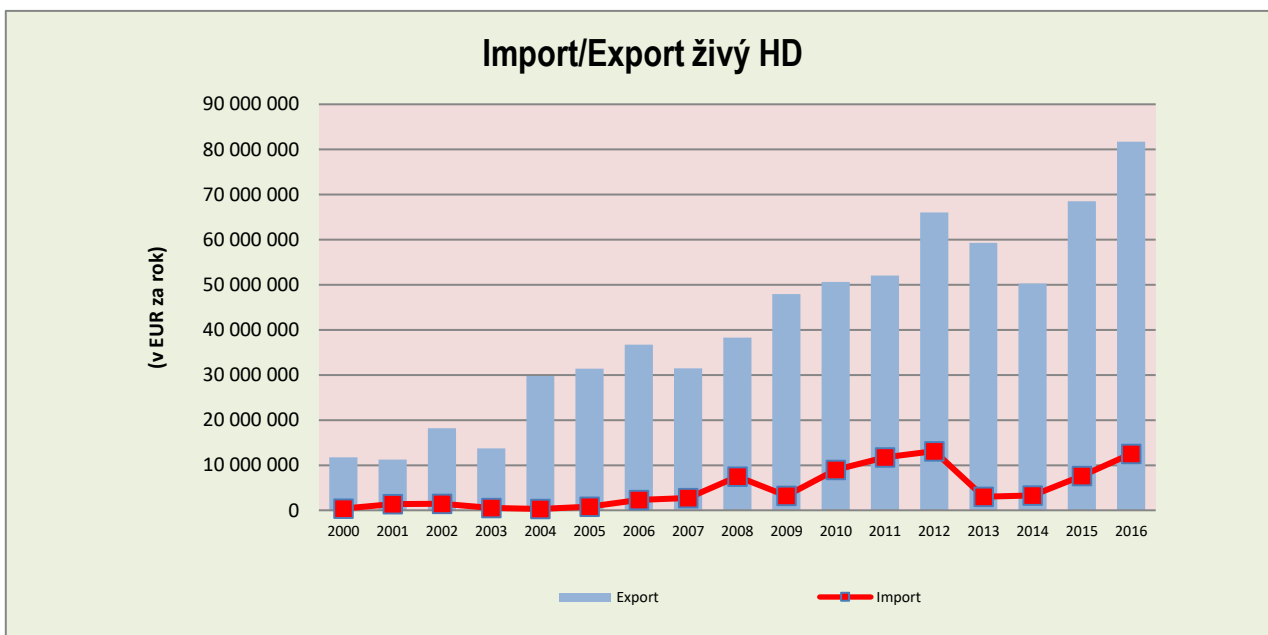
Naopak, najmenšie objemové položky z hľadiska importu predstavovali komodity živé hovädzie zvieratá v roku 2004 na úrovni cca 87 ton a z exportu to bolo mäso z hovädzích zvierat, čerstvé alebo chladené len na úrovni 15 ton v roku 2001.

Import/export živého HD

Import živého hovädzieho dobytku sa zvýšil od roku 2000 z cca 151 ton až na množstvo v objeme cca 4500 tis. ton v roku 2016, čo predstavuje až 30-násobný nárast. Export tejto komodity charakterizuje rastúci trend, keď počas sledovaného obdobia export hovädzieho dobytku vzrástol viac ako 6-násobne, z cca 6 mil. ton v roku 2000 až na takmer 37 mil. ton v roku 2016 (graf č. 1).

Za obdobie rokov 2000 až 2016 export hovädzieho dobytku zo SR výrazne prevyšoval import hovädzieho dobytku do SR.

Graf č.1 Import/Export živého HD

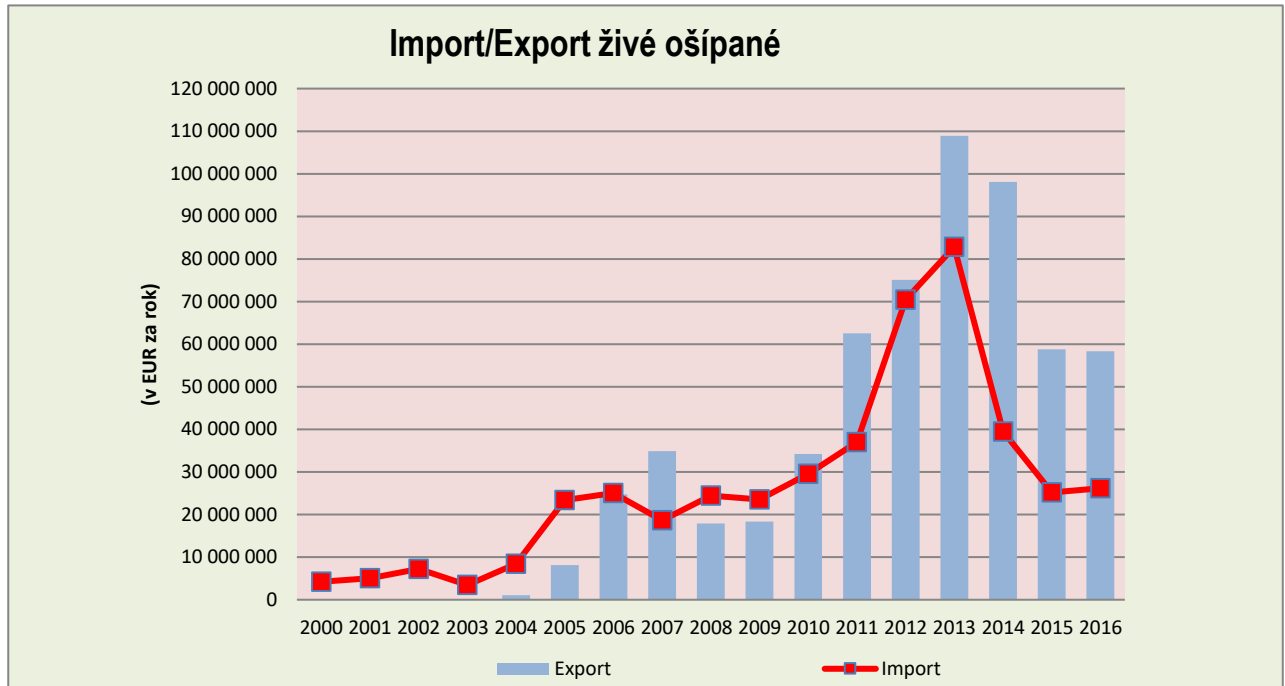

Zdroj: ŠÚ SR

Import/export živých ošipáných

Import živých ošipáných sa zvýšil od roku 2000 z cca 3 tis. ton až na množstvo v objeme cca 21 tis. ton v roku 2016, čo predstavuje až 7-násobný nárast. Z pohľadu exportu sú k dispozícii údaje od roku 2004, keď počas sledovaného obdobia rokov 2004 až 2016 sa export zvýšil o viac ako cca 614-násobne, z cca 70 ton v roku 2004 až na cca 43 tis. ton v roku 2016 (graf č. 2). Za obdobie rokov 2000 až 2009 (s výnimkou v roku 2007) import živých ošipáných prevyšoval export, avšak od roku 2010 až do roku 2016 sa trend obrátil (v rokoch 2000 až 2003 nebol obchod realizovaný).

Graf č.2 Import/Export živých ošípaných

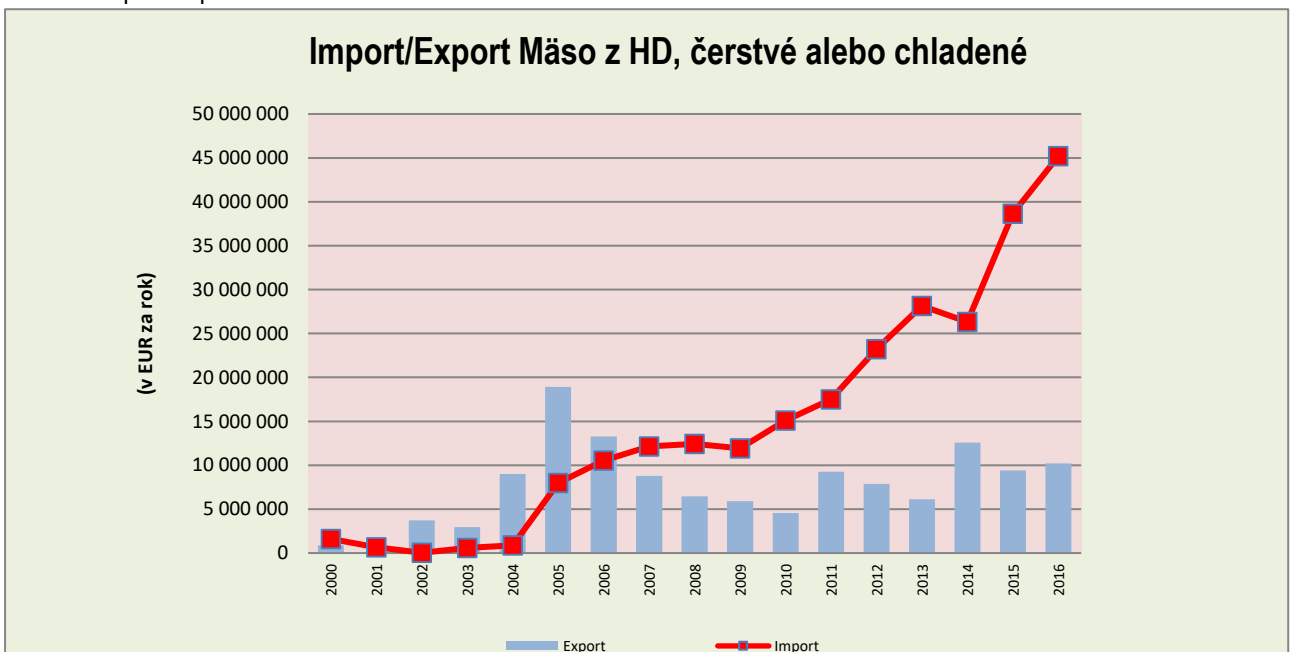

Zdroj: ŠÚ SR

Import/Export mäsa z HD

Import mäsa z hovädzieho dobytku sa zvýšil od roku 2000 z cca tisíc ton až na množstvo v objeme cca 10 tis. ton v roku 2016, čo predstavuje až 10-násobný nárast. Z pohľadu exportu počas sledovaného obdobia rokov 2000 až 2016 sa export zvýšil o viac ako cca 7-násobne, z cca 300 ton v roku 2004 až na cca 2,5 tis. ton v roku 2016. Za obdobie rokov 2002 až 2006 export mäsa z hovädzieho dobytku prevyšoval import, avšak od roku 2007 až do roku 2016 nastal opačný trend.

Graf č.3 Import/Export mäsa z HD

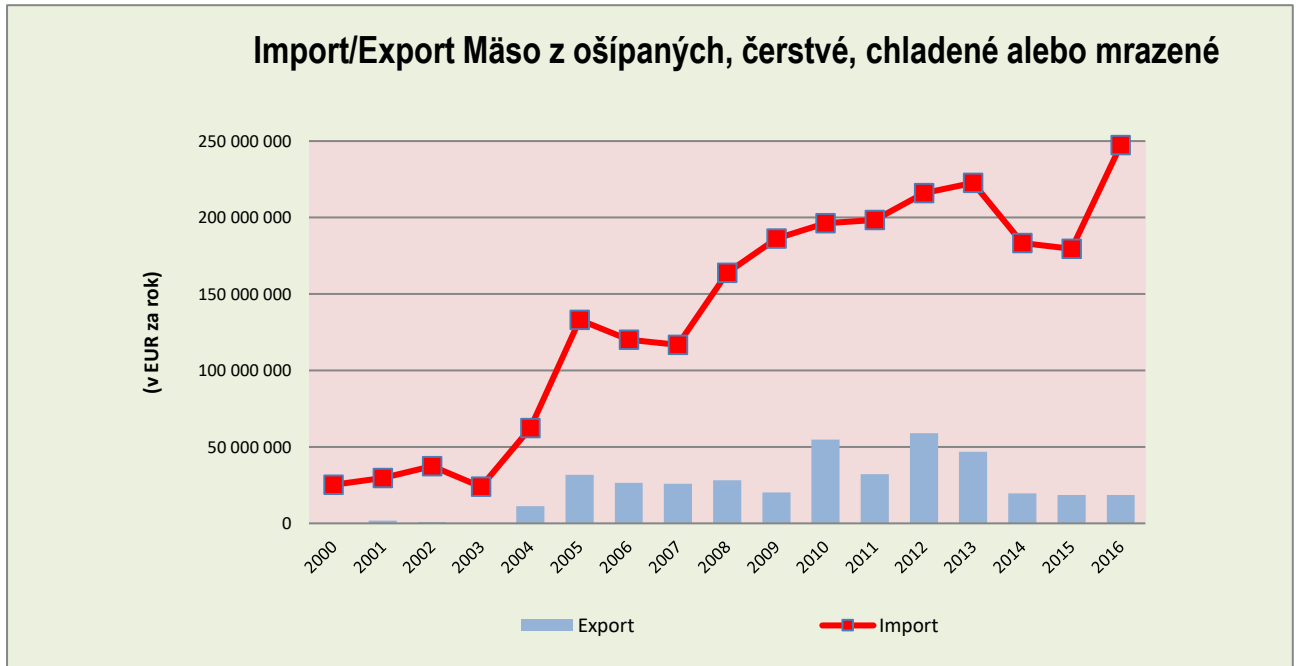
Zdroj: ŠÚ SR

Import/Export mäsa z ošípaných

Import mäsa z ošípaných sa v rámci sledovaného obdobia dramaticky zvýšil od roku 2000 z cca 11 tis. ton až na množstvo v objeme cca 126 tis. ton v roku 2016, čo predstavuje viac ako 11-násobný nárast. Z pohľadu exportu, počas sledovaného obdobia rokov 2000 až 2016 sa objem exportu taktiež menil, možno však zaznamenať kolísavý charakter s tendenciou opätovného nárastu. Položka vykazovala v roku 2000 objem exportu na úrovni cca 20 ton s koncovým stavom v roku 2016 na hodnote cca 12 tis. ton.

Za celé obdobie rokov 2000 až 2016 import mäsa z ošípaných prevyšoval export.

Graf č.4 Import/Export mäsa z ošípaných

Zdroj: ŠÚ SR

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať **nepomer medzi importom a exportom s komoditami ŽV**. SR je schopná produkovať **dostatočné množstvo** živých zvierat, no napriek tomu neustále stúpa krivka **importu mäsa** (čerstvého, chladeného aj mrazeného). Uvedený nepomer má **dlhodobu stúpajúcu tendenciu** a jedným z možných riešení by bolo navýšenie investícií do sektora ŽV.

Zároveň je potrebné poukázať na fakt, že v exporte prevláda hlavne komodita – živé zvieratá, aj čo sa týka množstva, ale zároveň aj celkovej predajnej ceny v eurách za rok.

Jedným z dôvodov prečo poľnohospodári uprednostňujú predaj živých zvierat do zahraničia, môže byť aj nedostupnosť služieb v oblasti druhotného spracovania ŽV (bitúnky, kafilérie, atď...). Rozhodovanie poľnohospodára ohľadne exportu závisí hlavne od výkupnej ceny, ktorá mu je ponúknutá a rovnako zásadne ovplyvňujú služby v spracovateľskej sfére ŽV.

PRÍLOHA Č. 2

Zoznam preverených prijímateľov

P.č.	Názov projektu	Prijímateľ	Skutočne čerpané výdavky na projekt v eurách	Miesto realizácie projektu
1.	Hospodársky objekt Agro-farma - Šándor	Ing. Július Šándor - Ag-rofarma	249 918,09	Pleš / BB kraj
2.	Farma Turová - Investície do živočíšnej výroby	Ing. Peter Badiar - BO-NUM	250 000,00	Budča / BB kraj
3.	Rekonštrukcia farmy dojníc	AGROBAN s.r.o.	249 518,14	Bátka / BB kraj
4.	Rekonštrukcia objektu pre chov a ustajnenie hovädzieho dobytká	EnergoAgro, s.r.o.	249 676,00	Zvolenská Slatina / BB kraj
5.	Rekonštrukcia poľnohospodárskych objektov - RD Cerovan	Roľnícke družstvo Cerovan, družstvo	172 519,24	Cerovo, Hrušov / BB kraj
6.	Rekonštrukcia kravína a nákup mechanizácie	Agrodružstvo Španie Pole	240 662,00	Drienčany / BB kraj
7.	Modernizácia a doplnenie vybavenosti pre chov ošípaných a skladovanie hospodárskych hnojív	Družstvo Agrospol, družstvo	249 500,00	Lučenec / BB kraj
8.	Rekonštrukcia kravína a obstaranie techniky do živočíšnej výroby	AGROPARTNER spol. s r.o.	250 000,00	Sološnica / BA kraj
9.	Stavebné úpravy objektov na chov ošípaných a koní	Družstvo podielnikov Devín	195 839,95	Záhorská Bystrica / BA kraj
10.	Modernizácia farmy Zemplínske Hradište	Jozef Figel'	1 401 139,74	Zemplínske Hradište / KE kraj
	Prestavba maštale na občasný bitúnok a následné spracovanie mäsa	Jozef Figel' - KOV-NZPÚ	224 319,00	Trebišov / KE kraj
11.	Modernizácia fariem - AGRO-S spol. s r.o.	AGRO-S spol. s r.o.	249 212,50	Parchovany / KE kraj
12.	Modernizácia objektov hospodárskeho dvora "FARMY" Parchovany	TOPAGRO s.r.o.	249 557,11	Parchovany / KE kraj
13.	Maštale pre ovce a ošípané	Jozef Borčík BORČIK	242 815,50	Kysta / KE kraj
14.	Maštal' a teleskopický manipulátor	AKRON a.s.	250 000,00	Betlanovce, Hrabušice / KE kraj
15.	Rekonštrukcia objektov a obstaranie technológie spracovania mäsa a výroby mäsových výrobkov - ERIK, s.r.o.	ERIK, s.r.o.	562 275,08	Košice IV / KE kraj
16.	Modernizácia ustajňovacích priestorov dojníc	AT DUNAJ, spol. s r.o.	186 273,12	Dubník / NR kraj
17.	Modernizácia fariem - TEKRO Nitra, s.r.o.	TEKRO Nitra, s.r.o.	198 040,00	Veľký Ďur / NR kraj
18.	Investícia do objektov živočíšnej výroby - HONT Hontianska Vrbica, s.r.o.	HONT Hontianska Vrbica, s.r.o.	199 374,80	Hontianska Vrbica / NR kraj
19.	Sklad objemových krmív pre živočíšnu výrobu	Poľnohospodárske družstvo Tvrdošovce	199 455,17	Tvrdošovce / NR kraj

P.č.	Názov projektu	Prijímateľ	Skutočne čerpané výdavky na projekt v eurách	Miesto realizácie projektu
20.	Modernizácia fariem - Chovmat F.U., s.r.o.	Chovmat F.U., s.r.o.	190 555,56	Komjatice, Raslavice / NR kraj
	Pridávanie hodnoty - Chovmat F.U., s.r.o.		56 728,50	Nové Zámky / NR kraj
21.	Nákup technológie na spracovanie mäsa pre spoločnosť MIK, s.r.o.	MIK, s.r.o.	105 973,00	Šaľa / NR kraj
22.	Zriadenie občasného bitúnku s rozrábkaňou na FARMA AGRO-Dúbrava s.r.o	FARMA AGRO-Dúbrava s.r.o.	49 183,49	Tročany / PO kraj
23.	Rekonštrukcia ustajňovacích priestorov pre HD	AGRO-REAL, s.r.o.	226 562,30	Levoča / PO kraj
24.	Rekonštrukcia kravínov a výstavba silážnych žľabov	Podielnícke družstvo ONDAVA Stropkov	249 836,50	Chotča / PO kraj
25.	Rekonštrukcia objektov ŽV na farme Gaboltov	Ladislav Kulka - VK & spol.	250 000,00	Gaboltov / PO kraj
26.	Rekonštrukcia objektov ŽV na farme Richvald	Poľnohospodárske podielnícke družstvo Bardejov	249 997,56	Richvald / PO kraj
	Technológie pre bitúnok a spracovanie mäsa		139 051,73	Bardejov / PO kraj
27.	Inovácia výrobného procesu spoločnosti HURKA s.r.o.	HURKA s.r.o.	748 500,00	Prešov / PO kraj
28.	Modernizácia kravína na odchov mladého dobytká	PD "BREZINA" PRAVOTICE, družstvo	245 074,69	Pravotice / TN kraj
29.	Modernizácia fariem - Agrovýkrm Rybany s. r. o.	Agrovýkrm Rybany s. r. o.	200 187,20	Rybany / TN kraj
30.	Investícia do objektov ŽV PD Koš - Farma Opatovce nad Nitrou	Roľnícke družstvo podielnikov	249 692,28	Opatovce nad Nitrou / TN kraj
31.	Modernizácia fariem - Mária Šlapková	Mária Šlapková	249 072,15	Jasenica / TN kraj
32.	Stavebné úpravy objektov živočíšnej výroby	Bezovec - Poľnohospodárske družstvo	247 544,78	Nové Mesto nad Váhom / TN kraj
33.	Rekonštrukcia objektov dvora Kľúčové na chov dojnic	Poľnohospodárske družstvo Vlára Nemšová	250 000,00	Trenčín / TN kraj
34.	Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov - PD v Chynoranoch	Poľnohospodárske družstvo v Chynoranoch	221 551,18	Partizánske / TN kraj
35.	Skvalitnenie výroby MAROŠ spol. s r.o.	MAROŠ spol. s r.o.	119 970,00	Zlatovce / TN kraj
36.	Prestavba kravínov na produkčnú maštal' pre 300ks	Poľnohospodárske družstvo v Jurovej	200 000,00	Baka / TT kraj
37.	Investícia do objektov živočíšnej výroby	AGRO GROUP BODÍKY, s.r.o.	200 000,00	Bodíky / TT kraj
38.	Živočíšna výroba na farme Eliášovce, AGRO-KREDIT, spol. s r.o.	AGRO-KREDIT, spol. s r.o.	238 796,90	Nový Život / TT kraj
39.	Investície do objektov živočíšnej výroby - RD Častkov	Roľnícke družstvo Častkov	249 822,93	Častkov / TT kraj
40.	Modernizácia fariem - AGRO-VÝKRM a.s.	AGROVÝKRM a.s.	249 999,62	Senica / TT kraj

P.č.	Názov projektu	Prijímateľ	Skutočne čerpané výdavky na projekt v eurách	Miesto realizácie projektu
41.	Živočišna výroba farmy Vojtechovce PD Nový Život	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Novom Živote	200 000,00	Dunajská Streda / TT kraj
42.	Stavebné úpravy a technológia mäsovýroby v spoločnosti Mäsovinky	Mäsovinky s. r. o.	211 430,19	Senica / TT kraj
43.	Modernizácia fariem - AGRONOVA Liptov s.r.o.	AGRONOVA Liptov, s.r.o.	248 440,20	Prosiek, Bukovina, Liptovská Sielnica / ZA kraj
44.	Rekonštrukcia a modernizácia objektov živočišnej výroby a mechanizácie	ŽIAREC, poľnohospodárske družstvo	237 475,76	Tvrdošín, Štefanov nad Oravou, Trstená, Tvrdošín / ZA kraj
45.	Rekonštrukcia kravína pre ustajnenie kráv BTM	AGRONOVA EKO, s.r.o.	241 641,38	Bobrovník / ZA kraj
46.	Stavebné úpravy skladov objemových krmív a teleskopický manipulátor	Roľnícke družstvo Vavrečka - Ťapešovo	209 848,01	Vavrečka, Ťapešovo / ZA kraj
47.	Investície do skladovania a využitia hospodárskych hnojív	TURIEC - AGRO s.r.o.	250 000,00	Slovenské Pravno / ZA kraj
	Investície do spracovania mäsa		46 278,00	Žilina / ZA kraj
48.	Biofarma Turie - investície do zvýšenia konkurencieschopnosti	Biofarma Turie, a.s.	245 861,29	Žilina / ZA kraj
49.	Stavebné úpravy objektov živočišnej výroby - Roľnícke družstvo Liptovská Kokava	Roľnícke družstvo Liptovská Kokava	104 201,15	Liptovský Mikuláš / ZA kraj
50.	Modernizácia a rozšírenie výrobných kapacít Mäsokombinátu Melek, s.r.o.	Mäso Melek	726 392,00	Melek / NR kraj
51.	Prestavba a prístavba obchodu, zriadenie rozrabkárne mäsa	Biely potok, akciová spoločnosť	202 913,35	Dolný Lieskov / TN kraj
52.	Modernizácia výrobných technológií	HÔRKA s.r.o.	397 653,80	Trenčianska Teplá, Drietoma / TN kraj
53.	Rozšírenie výroby spracovania mliečnych a mäsových výrobkov a vybudovanie výrobné krmných zmesí v spoločnosti Emil Krajčík Agro, s.r.o.	Emil Krajčík Agro, s.r.o.	502 724,65	Prietrž, Senica ul. Hurbanová, Košariská / TT kraj
54.	Bezobalové mäsové výrobky	V.M.MARLEX, s.r.o.	110 647,50	Kysucké Nové Mesto / ZA kraj
55.	Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov - Dobrá úroda, s.r.o.	Dobrá úroda, s.r.o.	649 216,49	Dačov Lom / BB kraj
56.	Bitúnok, mäsovýroba, predajňa - AGRO-IPEL' s.r.o.	AGRO-IPEL', spol. s r.o.	124 600,00	Holiša, Lučenec / BB kraj
57.	Baliareň a rozrábka mäsa, AGRO HN, s.r.o.	AGRO HN, s.r.o.	336 797,64	Sebechleby / BB kraj
58.	Dostavba bitúniku Bušince - mäsovýroba	M - NOVOMAX - D s.r.o.	750 000,00	Bušince / BB kraj

P.č.	Názov projektu	Prijímateľ	Skutočne čerpané výdavky na projekt v eurách	Miesto realizácie projektu
59.	Tradícia, kvalita, čerstvosť = produkty NH FARMA na stôl	NH FARMA s.r.o.	214 015,00	Čierny Brod / TT kraj
60.	Výstavba objektu na spracovanie mäsa a mäsových výrobkov a obstaranie technického vybavenia do spoločnosti	Arpád Bognár - Mäso údeniny	275 330,15	Nový Život / TT kraj
61.	Obstaranie modernej technológie na spracovanie mäsa	Róbert Gašparík - mäsovýroba s.r.o.	110 250,00	Trnava / TT kraj
62.	Modernizácia fariem - EnviTatry, s.r.o.	EnviTatry, s.r.o.	175 906,90	Zálesie / BA kraj
63.	Modernizácia strojového vybavenia v spoločnosti Bitúnok Tomášov s.r.o.	Mäsovýroba – Bitúnok Tomášov, s.r.o.	1 124 109,00	Tomášov / BA kraj
64.	Investície do živočíšnej výroby	ORAGRO - Z, s.r.o.	250 000,00	Lietavská Svinná – Babkov / ZA kraj
65.	Modernizácia fariem – Poľnohospodárske družstvo Mlynica	Poľnohospodárske družstvo Mlynica	459 508,14	Poprad – Mlynica / PO kraj
	Bitúnok s nízkou kapacitou – Poľnohospodárske družstvo Mlynica		149 989,38	Poprad – Mlynica / PO kraj
66.	Stavebné úpravy objektov živočíšnej výroby	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Smrečanoch	263 150,75	Obce Smrečany a Žiar / ZA kraj

Zdroj: vlastný